

*Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2006
5. volební období*

22.

USNESENÍ

*výboru pro evropské záležitosti
ze 4. schůze konané dne 24. října 2006*

ke Sdělení Komise – Monitorovací zpráva o stavu připravenosti Bulharska a Rumunska na členství v EU /kód dokumentu 13347/06, KOM(2006) 549 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace ministra zahraničních věcí RNDr. Alexandra Vondry, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Petra Krilla a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Josef Šenfeld v. r.
ověřovatel výboru

Petr Krill v. r.
zpravodaj výboru

Ondřej Liška v. r.
předseda výboru

DOKUMENT 13347/06

Sdělení Komise Monitorovací zpráva o stavu připravenosti Bulharska a Rumunska na členství v EU

KOM(2006) 549 v konečném znění, kód Rady 13347/06

- **Právní základ:**
Dokument informační povahy
- **Datum zaslání Radě EU:**
26. 9. 2006
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
28. 9. 2006
- **Datum projednání ve VEZ:**
24. 10. 2006
- **Procedura:**
-
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 13. 10. 2006, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 16.10 2006 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Sdělení Komise není v rozporu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Přístupová jednání s Bulharskem a Rumunskem byla uzavřena v prosinci 2004 a následně byla 25. dubna 2005 v Lucemburku podepsána Smlouva o přistoupení. Česká republika tuto smlouvu ratifikovala v únoru 2006. Podle smlouvy se Bulharsko a Rumunsko mají stát členy Evropské unie k 1.1. 2007. Smlouva dále obsahuje tzv. velké a malé ochranné klauzule pro případ, že Bulharsko s Rumunskem nebudou realizovat Unií požadované reformy. Na základě „velkých“ ochranných klauzulí může Rada rozhodnout (v případě Bulharska jednomyslně, u Rumunska kvalifikovanou většinou) o odložení vstupu jedné či druhé země o jeden rok. Na základě „malých“ ochranných klauzulí může Evropská komise, bude-li tak třeba v zájmu zajištění správného fungování Unie, iniciovat přijetí řady ochranných opatření (podrobně viz níže).

Nejdříve v říjnu 2005 a posléze též v květnu 2006 publikovala Evropská komise souhrnné hodnotící zprávy k připravenosti Bulharska a Rumunska na vstup do EU. Ve druhé zmíněné zprávě pak identifikovala konkrétní oblasti (šest u Bulharska, čtyři u Rumunska), které vyžadují okamžitou nápravu. Těmito oblastmi byly:

Bulharsko

- založení funkčního integrovaného administrativního a kontrolního systému v oblasti zemědělství (IACS);
- dobudování zařízení na sběr a zpracování živočišných odpadů (kafilérií);
- hmatatelné výsledky ve vyšetřování a stíhání sítí organizovaného zločinu;
- účinnější a systematičtější implementace zákonů pro boj proti podvodům a korupci;
- intenzifikace vymáhání opatření na potírání praní špinavých peněz;
- posílení finanční kontroly strukturálních a kohezních fondů.

Rumunsko

- plně operativní platební agentury akreditované pro zajišťování přímých plateb pro zemědělce a operátory v rámci společné zemědělské politiky;
- založení funkčního integrovaného administrativního a kontrolního systému v oblasti zemědělství (IACS);
- dobudování zařízení na sběr a zpracování živočišných odpadů (kafilérií);
- informační systémy administrace daní, kompatibilní se systémy EU, s cílem zajistit regulérní výběr DPH v rámci vnitřního trhu.

Co se týče připravenosti Bulharska a Rumunska na členství v Evropské unii, Evropská komise ji v květnové zprávě podmínila zásadním pokrokem obou zemí v těchto zmíněných oblastech. Za další zásadní problém obou zemí byla označena stále nedostatečná reforma soudnictví.

• **Obsah a dopad:**

Monitorovací zpráva, kterou Evropská komise prezentovala 26. září 2006, se především zaměřila na hodnocení pokroku obou zemí ve výše zmíněných oblastech. Celkový výstup zprávy se snaží působit vyváženě. Ve všech sledovaných oblastech Komise konstatuje určitý pokrok, na druhou stranu však upozorňuje na přetrvávající závažné nedostatky.

Hlavním poselstvím zprávy Komise je, že Bulharsko a Rumunsko učinily důležité pokroky ve svých přípravách na členství, čímž prokázaly svoji schopnost převzít od 1.1. 2007 veškeré závazky vyplývající z legislativy a principů EU. Nicméně, Komise identifikuje řadu oblastí, které jsou i nadále předmětem znepokojení a kde Komise bude muset přijmout příslušná opatření na zajištění správného fungování Unie, v případě že tyto nedostatky nebudou urychleně odstraněny. Komise vyzývá obě země, aby zbývajících měsíců před přistoupením za tímto účelem aktivně využily.

Co se týče prioritně sledovaných oblastí, Komise sděluje následující:

Bulharsko

- **Administrativní a kontrolní systém v oblasti zemědělství (IACS):** Bylo dosaženo slušného pokroku při vytváření IACS, nicméně řada mechanismů ještě nebyla ustavena a existuje zde vážná hrozba, že IACS nebude v době vstupu země do EU plně funkční.

- **Zařízení na sběr a zpracování živočišných odpadů:** Všechna důležitá opatření zde byla přijata, Bulharsko je však ještě musí efektivně implementovat.
- **Vyšetřování a stíhání sítí organizovaného zločinu:** Počet úspěšně vyšetřených případů organizovaného zločinu zůstává nízký. Ačkoliv se celkově zlepšilo vynucování zákona, přetrvává nedostatečná spolupráce mezi orgány činnými v boji proti organizovanému zločinu.
- **Boj proti korupci:** Legislativní úprava se zlepšila s přijetím novelizací k zákonům o politických stranách a o zveřejňování majetku vysokých vládních představitelů. Na druhou stranu je zde málo konkrétních případů vyšetřování či obvinění z korupce. Korupce zůstává velkým problémem, zejména na úrovni veřejné správy.
- **Opatření na potírání praní špinavých peněz:** V této oblasti je již bulharská legislativa plně v souladu s *acquis*, její implementace však stále zůstává omezená, neexistuje zatím žádný případ soudního stíhání za praní špinavých peněz.
- **Finanční kontrola strukturálních a kohezních fondů:** Bylo dosaženo pokroku v procesu akreditace Rozšířeného decentralizovaného implementačního systému. Proces akreditace však stále není dokončen.
- **Reforma systému soudnictví:** Byla přijata nová pravidla pro jmenování a hodnocení soudců a zlepšily se procedury u předběžných líčení. Na druhou stranu je však stále zapotřebí další reformy Vrchní soudcovské rady, přetrvávají potíže při implementaci trestních řízení, stále nebyly přijaty potřebné zákony k civilnímu řízení a k soudnímu systému. Bude také třeba přijmout dodatky k ústavě.

Rumunsko

- **Platební agentury pro zemědělce a administrativní a kontrolní systém (IACS):** Komise konstatuje pokrok při ustavování platebních agentur a IACS, nicméně řadu věcí ještě zbývá dořešit (např. funkční IT systém). Existuje zde reálná hrozba že platební agentury a IACS nebudou ke dni vstupu země do EU plně funkční.
- **Zařízení na sběr a zpracování živočišných odpadů:** Bylo dosaženo slušného pokroku, je však ještě třeba dopracovat některé mechanismy.
- **Boj proti korupci:** V platnost vešel institut trestní odpovědnosti právnických osob a byl zpřísněn zákon týkající se pravidel financování politických stran. Na druhou stranu pokračování v boji proti korupci si ještě vyžádá velkou porci politické vůle, vzhledem k tomu že v parlamentu proběhly pokusy směřující ke snížení účinnosti přijímaných opatření. Korupce zůstává nadále předmětem znepokojení, zejména co se týče místní správy.
- **Reforma systému soudnictví:** Vrchní soudcovská rada začala řešit řadu úkolů, počínaje sjednocováním interpretace a aplikace práva. Zlepšily se pracovní podmínky soudců a soudních úředníků, moderní informační technologie byly instalovány na všech soudech a státních zastupitelstvích. Na druhou stranu jednotné interpretace a aplikace práva není stále dosaženo. Někteří členové Vrchní soudcovské rady se nacházejí v konfliktu zájmů při svých inspekčních povinnostech a v dalších jednotlivých případech.

Perspektivy dalšího vývoje avizované zprávou Komise

V oblastech, kde Bulharsko a Rumunsko neučiní vyžadované nápravné kroky, Komise může iniciovat přijetí opatření na zajištění správného fungování Evropské unie. Tím se má členským státům dostat ujištění, že přístup Bulharska a Rumunska je pod přísnou kontrolou Komise. Všechna opatření mohou být iniciována po dobu tří let po vstupu do EU, avšak jejich dopad může přetrvávat i do dalších let.

Opatření k zajištění správného fungování Unie lze rozdělit podle:

- oblastí, kde EK považuje stávající možnosti ochrany obsažené v *acquis*, resp. v přístupové smlouvě pro Bulharsko a Rumunsko, za dostatečné (do této kategorie se řadí zejména klauzule pro ochranu vnitřního trhu, mj. pro oblast letecké bezpečnosti, kontrola v jednotlivých fázích příjmu strukturálních fondů či přechodná opatření k zamezení přístupu nevyhovujících potravin na trh EU); a
- oblastí, které budou podle EK vyžadovat posílení mechanismů, které jsou k dispozici. Především se jedná o:

1) **justici a vnitro**, kde bude ustaven posílený monitoring, v jehož rámci budou obě země muset předkládat zprávy o pokroku ve vymezených oblastech, ve kterých přetrvávají problémy (tzv. benchmarks*). První z těchto zpráv musí obě země předložit do 31. března 2007. Pokud EK dospěje k názoru, že benchmarks nejsou plněny, může invokovat jednostrannou ochrannou klauzuli suspendující uznávání rozsudků soudů a výkon zatykačů. Detaily monitorovacího mechanismu budou zakotveny rozhodnutím EK na základě konzultace s členskými státy.

2) **příjem zemědělských fondů prostřednictvím integrovaného administrativního a kontrolního systému (IACS)**, jehož modalita jsou upraveny separátním nařízením, které umožní zpozdit proplácení přímých plateb a částečně plateb na rozvoj venkova, pokud nedojde k dosažení uspokojivého fungování systému.

* **Benchmarks pro BG (6)** – posílení nezávislosti soudnictví mj. revizí Ústavy, zprůhlednění soudních procesů, včetně předsoudní fáze, pokračování v reformě soudnictví, informování o nestranných vyšetřováních korupce na vysokých místech, přijetí dalších opatření k potírání korupce a realizace strategie k boji proti organizovanému zločinu a praní špinavých peněz.

* **Benchmarks pro RO (4)** – zajištění průhlednějšího a účinnějšího soudnictví, ustavení agentury pro ověřování integrity, na základě již dosaženého pokroku zajištění vyšetřování korupčních skandálů a další prohloubení boje proti korupci, zejména na místní úrovni.

Přechodná období na volný pohyb osob:

Přístupová smlouva Bulharska a Rumunska, podobně jako Přístupová smlouva „EU 10“ (s výjimkou Malty a Kypru), předpokládá možnost aplikace přechodného období na volný pohyb osob. Časový harmonogram je obdobný jako u osmi nových členských zemí – tedy maximálně sedm let ve formátu 2 + 3 + 2.

Ze členských států EU zatím otevření svého pracovního trhu občanům Bulharska a Rumunska avizovalo Finsko, Estonsko a Slovensko. Podle neoficiálních zpráv (ČTK 17.10.) plánují otevřít svůj pracovní trh také Česká republika, Polsko, Španělsko a Portugalsko. Ostatní členské státy tuto možnost zatím stále zvažují.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy projednala Sdělení Komise na svém zasedání dne 17.10. 2006 v Bruselu a k tématu rozšíření o Bulharsko a Rumunsko přijala závěry. Další projednávání dokumentu se již nepředpokládá.

Schválení vstupu dvou nových členů se nyní ještě očekává od summitu Evropské rady (14. a 15. 12. 2006).

Do konce března 2007 by obě země měly předložit první zprávu o pokroku ve vymezených oblastech justice a vnitra („benchmarks“), dojde-li Komise k závěru, že „benchmarks“ nejsou plněny, může rozhodnout o aplikaci ochranných opatření.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

- 1) **b e r e n a v ě d o m í** Sdělení Komise - Monitorovací zpráva o stavu připravenosti Bulharska a Rumunska na členství v EU;
- 2) **d o p o r u č u j e v l á d ě**, aby nepřistoupila k aplikaci přechodného období vůči občanům Bulharska a Rumunska vzhledem k tomu, že sama vláda ČR usiluje o zrušení přechodného období pro své občany uplatňované některými státy EU;
- 3) **d o p o r u č u j e v l á d ě**, aby důsledně trvala na uplatnění opatření ze strany Evropské komise při nedodržení všech závazků, které vyplývají z podpisu Přístupové smlouvy.

Josef Šenfeld v. r.
ověřovatel výboru

Petr Krill v. r.
zpravodaj výboru

Ondřej Liška v. r.
předseda výboru